

POSKYTOVÁNÍ PRÁVNÍ POMOCI V RÁMCI OSŽ V ROCE 2018

Poskytování právní pomoci v rámci OSŽ se řídí Stanovami OSŽ, resp. ŘPP OSŽ. Podle uvedeného ŘPP OSŽ mají členové OSŽ právo na právní pomoc v oblasti pracovněprávní, ve věcech sociálního zabezpečení a věcech trestněprávních, souvisejících s pracovněprávními vztahy.

Poskytování právní pomoci v rámci OSŽ - ústředí

1.) Právní pomoc zastoupením v řízení před soudem

V období od 1.1.2018 do 31.12.2018 byla na základě žádostí členů OSŽ zprostředkována ESO OSŽ - ústředím právní pomoc zastoupením v řízení před soudem **15** (patnácti) členům OSŽ. Dále v roce 2018 došlo k navýšení finanční částky schválených právních pomoci **8** (osmi) členům OSŽ.

Z uvedeného počtu bylo (blíže viz příloha číslo 1).

- **8 případů** - trestněprávní povahy (včetně přípravného trestního řízení), ve smyslu ustanovení § 273 (obecné ohrožení) trestního zákoníku (dále jen „TZ“), současně i povinnost nahradit škodu;
- **5 případů** - trestněprávní povahy (včetně přípravného trestního řízení), ve smyslu; ustanovení § 147 TZ (těžké ublížení na zdraví z nedbalosti /2 případy/), resp. § 148 TZ (ublížení na zdraví z nedbalosti /3 případy/), současně i povinnost nahradit škodu;
- **1 případ** - trestněprávní povahy (včetně přípravného trestního řízení), ve smyslu; ustanovení § 143 TZ (usmrcení z nedbalosti);
- **1 případ** - se týkal příkazní smlouvy v souvislosti s odškodněním pracovního úrazu.

Ve všech **15** (patnácti) případech zastoupení členů OSŽ v řízení před soudem schválených v roce 2018 a u všech **8** (osmi) navýšených finančních částek u schválených právních pomoci se OSŽ - ústředí podílelo na úhradě nákladů řízení 100 %, maximálně však do výše 50.000,- Kč.

Představenstvo OSŽ rovněž schválilo **neposkytnutí** právní pomoci **2** (dvěma) členům OSŽ (prozatimní).

V **1** (jednom) případě ve věci neplatnosti skončení pracovního poměru a o náhradu nemajetkové újmy v příčinné souvislosti se skončením pracovního poměru. Představenstvo OSŽ podmínilo schválení až v době, kdy si členka OSŽ zabezpečí znalecký lékařský posudek z oboru psychiatrie, který bude potvrzovat, že zdravotní nezpůsobilost je v přímé souvislosti s nadprahovou zátěží v práci, kterou svým jednáním zavinil zaměstnavatel.

V **1** (jednom) případě v souvislosti s plným odškodněním pracovního úrazu ze strany zaměstnavatele. Představenstvo OSŽ podmínilo schválení až v době, kdy si člen OSŽ zabezpečí znalecký posudek v oboru dopravy, který bude potvrzovat, že neporušil jakýmkoliv způsobem železniční dopravní předpisy.

V obou **2** (dvou) případech Představenstvo OSŽ, dle článku IV. odst. 3 ŘPP OSŽ, konstatovalo, že doložené materiály u žádostí o poskytnutí právní pomoci charakterizovaly věc t.č. v takovém stavu, že v případném soudním řízení nebyla **spatřena naděje na úspěšný výsledek**.

V roce 2018 ve skladbě právního zastoupení převažoval požadavek ze strany členů OSŽ o zastupování v trestním řízení (včetně přípravného), kdy jsou žadatelé trestně stíháni pro trestný čin obecného ohrožení podle ustanovení § 273 TZ a pro trestný čin /těžkého/ ublížení na zdraví z nedbalosti podle ustanovení § 148 TZ, resp. § 147 TZ. Výše uvedené případy jsou členy OSŽ velmi důležité nejen z hlediska včasnosti právního jednání a v tomto čase zpravidla nenahraditelné a nezastupitelné v dalším období při ochraně základních práv a chráněných zájmů zaměstnance, člena OSŽ.

V roce 2018 bylo ukončeno 12 řízení (soudní), všechna byla ukončena úspěšně (blíže viz příloha číslo 2).

1. - 8. **8x** - nezahájeno trestní stíhání ze spáchání přečinu obecného ohrožení z nedbalosti dle ustanovení § 273 odst. 1, 2 písm. c) TZ;
9. **1x** - nezahájeno trestní stíhání ze spáchání přečinu obecného ohrožení z nedbalosti dle ustanovení § 273 odst. 4 TZ, člen OSŽ odškodněn dle ustanovení ZP;
10. **1x** - podmíněné zastavení trestního stíhání pro spáchání trestného činu obecného ohrožení z nedbalosti dle ustanovení § 273 odst. 1, odst. 2 písm. b) TZ;
11. **1x** - ve věci usmrcení z nedbalosti dle ustanovení § 143 odst. 1, odst. 2 TZ byl člen OSŽ zproštěn žaloby trestního stíhání pro podezření ze spáchání trestného činu;
12. **1x** - ve věci obecného ohrožení dle ustanovení § 273 TZ členovi OSŽ poskytnuta porada s návrhem dalšího vývoje ve věci; dále členem OSŽ nevyužito.

V současné době je právní pomoc v řízení před soudem poskytována aktuálně **44** členům OSŽ.

- 2.) Poskytování právní pomoci členům OSŽ jinou formou než zastupováním v řízením před soudem (blíže viz příloha číslo 3).

Ekonomicko - sociální oddělení OSŽ - ústředí poskytlo v roce 2018 - **3.820** porad a konzultací v oblasti pracovněprávní, trestněprávní a sociálního zabezpečení. Z uvedeného počtu se 2.260 řešilo telefonicky, 803 osobně a 757 bylo písemných podání.

Formy právní pomoci (poradenství) se převážně týkaly problémů v následujících oblastech:

- vznik, změna a skončení pracovního poměru (např. způsoby ukončení - dohoda, výpověď, mzdové nároky při skončení pracovního poměru, změna druhu vykonávané práce, místa výkonu práce a pravidelné pracoviště pro účely cestovních náhrad apod.);
- náhrada škody (včetně problematiky pojištění u Kooperativa pojišťovny, a.s.) a stanovení její výše;
- zastupování při výpovědích členů OSŽ před vyšetřovacími orgány provozovatele dráhy, dopravců, Oblastních inspektorátů práce, Drážní inspekce ČR, OČTR;

- pracovní doba (ve vztahu ke kolektivní smlouvě, zákoníku práce, NV č. 589/2006 Sb., kterým se stanoví odchylná úprava pracovní doby a doby odpočinku zaměstnanců v dopravě a NV č. 590/2006 Sb., kterým se stanoví okruh a rozsah jiných důležitých osobních překážek v práci);
- pracovní úrazy a jejich odškodňování;
- mzda a náhrady mzdy (zejména zařazení do tarifních stupňů - katalog prací, smluvní mzda, uplatňování výkonových odměn, mimořádných odměn a mzdových příplatků, odměna za pracovní pohotovost mimo pracoviště apod.).

Další frekventovanou oblastí byla problematika FKSP a sociálních fondů (SF).

ZV ZO OSŽ bylo ESO OSŽ - ústředí poskytováno právní poradenství v oblasti návrhu interních pracovněprávních předpisů zaměstnavatelů, uzavírání kolektivních smluv a z nich vyplývajících práv, kolektivních sporů, pracovněprávního postavení odborových orgánů a převodů (prodeje) nemovitostí vlastněných ZO OSŽ.

V roce 2018 výše uvedenou činnost ESO OSŽ - ústředí poskytovalo zejména ZV ZO OSŽ AŽD Praha, Výbor OSŽ HZS SŽDC, ZV ZO OSŽ žst. Brno hl.n., ZV ZO OSŽ SDC Hradec Králové, ZV ZO OSŽ DKV Praha, ZV ZO OSŽ DKV Olomouc, ZV ZO OSŽ žst. Praha Masarykovo nádraží, ZV ZO OSŽ žst. Praha - Vršovice, ZV ZO OSŽ TSS, a.s. Hradec Králové, ZV ZO OSŽ žst. Kralupy nad Vltavou, ZV ZO OSŽ Trutnov, ZV ZO OSŽ Tanvald, ZV ZO OSŽ SŽG Praha, ZV ZO OSŽ Skanska ŽS a.s., ZV ZO OSŽ GR ČD, ZV ZO OSŽ OHL ŽS Brno, a.s., ZV ZO OSŽ TSS, a.s. Hulín, ZV ZO OSŽ Servis, ZV ZO OSŽ žst. Brno - Maloměřice a dalším ZV ZO OSŽ - odborovým orgánům.

V roce 2018 byla ve zvýšené míře poskytována ESO OSŽ-ústředím metodická pomoc ZO OSŽ při změně údajů ve veřejném rejstříku Městského soudu v Praze a dalších krajských soudů, které vedou veřejný rejstřík.

Sice v **prvotní informovanosti o vzniklých MU** v roce 2018 došlo k mírnému zlepšení, ale přes toto zlepšení zůstávají v praxi nadále rezervy při konkrétní činnosti členů OSŽ při vzniklých MU v aktuálním čase.

ESO OSŽ - ústředí přijímalo řadu opatření s cílem zlepšit prvotní činnost účastníků MU. Uvedená problematika byla publikována v čtrnáctideníku OSŽ Obzor, detailně rozebírána na školeních a opakovaně zveřejňována na webových stránkách OSŽ.

V některých případech, které se týkaly problematiky **povinnosti zaměstnance nahradit škodu** zaměstnavateli, vedoucí zaměstnanci zaměstnavatele porušovali ustanovení § 263 odst. 3 ZP - projednání výše náhrady škody zaměstnavatele s odborovou organizací, přes skutečnost, že výše uvedené má zaměstnavatel začleněno ve svých interních předpisech (např. SŽDC, s.o. - Směrnice č. 110; ČD, a.s. - Op 21 apod.). V těchto uvedených interních předpisech zaměstnavatel zakotvil povinnost **a priori** (předem) projednat s **odborovou organizací** výši náhrady škody požadované po zaměstnanci, členovi OSŽ, před samotným projednáním se zaměstnancem.

Nadále zůstal zachován trend z dřívější doby, kdy zaměstnavatel předkládal členům OSŽ závazek k náhradě škody v její plné výši, tj. zaměstnavatel při stanovování výše škody přihlížel pouze k ustanovení § 257 odst. 2 ZP (t.j. k čtyřapůlnásobku průměrného měsíčního výdělku před porušením povinnosti). Zaměstnavatel nebral v úvahu skutečnost, že může povinnost nahradit škodu, kterou požaduje po zaměstnanci, přiměřeně snížit (výše uvedené je rovněž uvedeno v interních směrnících zaměstnavatele.

Problematicke náhrady škody byla v roce 2018 ze strany OSŽ (ESO OSŽ - ústředí) opět věnována zvýšená pozornost a byla poskytována opakovaná metodická pomoc.

Další odborná oddělení OSŽ - ústředí poskytovala poradenství členům OSŽ v oblastech svého působení.

Oddělení BOZP - poskytlo **907** porad a konzultací (z uvedeného bylo 476 vyřešeno telefonicky, 277 osobně a 154 písemně), největší těžiště spočívalo v oblasti BOZP, dále institut pracovních úrazů, nemocí z povolání a jejich odškodnění a problematika náhrady škody a nemajetkové újmy (podrobněji viz „Zpráva o činnosti BOZP OSŽ-ústředí za rok 2018“).

Hospodářsko - finanční oddělení - poskytlo **661** porad a konzultací (z uvedeného bylo 532 řešeno telefonicky a 129 osobně), v problematice pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou zaměstnavateli při výkonu povolání - věcných (např. sazby pojistného, platnost pojištění, pojistné krytí, výše plnění /spoluúcast/, pojištění na vyšší částku v průběhu roku apod.) i administrativních (např. vyplnění přihlášky, předávání přihlášek apod.) záležitostí, členských příspěvků (dlouhodobá dočasná pracovní neschopnost, insolvence, exekuce), životního a penzijního pojištění, výpočtu důchodů a stanoveného věku pro odchod do důchodu, problematiky hospodaření ZV ZO OSŽ v oblasti účetnictví. Dále problematiku změny peněžního ústavu.

Mezinárodní oddělení - zodpovídalo **354** dotazů (z uvedeného bylo 295 řešeno telefonicky, 53 osobně a 6 písemně) v převážné většině se jednalo o dotazy k zásadám používání finančních prostředků SF a FKSP na dotace poukazů na rekreaci.

Poradenství bylo dále poskytováno k uvolňování zaměstnanců pro sportovní činnost a také pro činnost vedoucích na táborech dětí a mládeže. Část dotazů se týkala pojištění rekreací a sportovních akcí. Dále byly zodpovězeny i otázky týkající se způsobu přidělování KOP a cestovního pojištění, které je ke KOP poskytováno a k účasti rodinných příslušníků.

Redakce čtrnáctideníku Obzor - v uvedeném období sehrála pozitivní roli v zprostředkovávání a předávání dotazů a žádostí členů OSŽ příslušným odborným oddělením a v oblasti publikování aktuálních témat v pracovněprávní oblasti.

Revizní komise OSŽ - poskytlo **46** porad a konzultací (z toho bylo 10 řešeno telefonicky, 4 osobně a 32 písemně), podstata činnosti RK OSŽ spočívala v kontrole účetních dokladů a s tím související materiály (např. zásady hospodaření, rozpočty, roční závěrky, inventarizace, zápisy z členských schůzí ZO OSŽ, konferencí ZO OSŽ, ZV ZO OSŽ, revizní komise ZO OSŽ apod.).

Republiková rada seniorů OSŽ - poskytla **49** porad a konzultací (z uvedeného bylo 22 řešeno telefonicky a 27 písemně) zejména v oblasti jízdnicích výhod, účast na sportovních aktivitách seniorů, nezájmu o seniory v některých ZO OSŽ, ukončení členství bývalého předsedy v OSŽ a jeho další působení v DR ČD, a.s., čerpání příspěvků ze SF/FKSP na rekreaci seniora a rodinného příslušníka, problematika rozdílné ceny u zahraniční rekreace u cestovní kanceláře ČD Travel a v apartmánovém domě Orion v Řecku, absence odletů na zahraniční rekreaci z letiště v Brně.

Poskytování právní pomoci uvolněnými funkcionáři ZO OSŽ

Uvolnění funkcionáři poskytli v roce 2018 - **13.565** porad a konzultací (z uvedeného bylo 6.888 telefonicky, 5.132 osobně, 1.545 písemně).

Právní poradenství poskytnuté členům OSŽ se týkaly zejména v oblastech FKSP/SF; domácí a zahraniční rekreace, sportovní činnosti; pracovní doby (včetně dovolené, práce přesčas, pracovní pohotovosti); pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu povolání u Kooperativa pojišťovny, a.s.; BOZP; problematiky uzavírání kolektivních smluv, kolektivních sporů; mzdy a náhrady mzdy; hospodaření ZO OSŽ.

Ze strany uvolněných funkcionářů je u poskytování poradenství pro členy OSŽ možno spatřovat zlepšení, které je důležité v dalším období prohlubovat.

Ekonomicko-sociální oddělení OSŽ - ústředí:

Na zabezpečování provozu krizové linky se v průběhu roku 2018 podíleli zaměstnanci ESO OSŽ - ústředí a oddělení BOZP, v součinnosti se smluvními advokáty OSŽ.

Zabezpečování provozu **krizové linky**, jako časově nepřetržitého právního servisu členům OSŽ, zejména při vzniku MU, při organizování a provozování drážní dopravy, za účelem právní ochrany a oprávněných zájmů členů OSŽ, patří mezi základní formy prvotního právního poradenství, má své **nezastupitelné místo a jednoznačné, nezpochybnitelné opodstatnění**. Krizová linka je určena opravdu k aktuálním MU, ale stává se, že členové OSŽ si ji v některých případech snaží využívat i v časové prodlevě od MU (týdenním, měsíčním) anebo k řešení jiných problematik mimo působnost pracovněprávních vztahů.

V roce 2018 bylo poskytnuto **35** telefonických porad členům OSŽ, které byly aktuální v reálném čase a souvisely se vznikem MU.

V „Právní poradně“ na **webových stránkách OSŽ** byly ESO OSŽ - ústředím aktuálně zveřejňovány a doplňovány informace z oblasti právního poradenství, ochrany a pomoci, Podpůrného fondu OSŽ a z dalších oblastí. V současné době je na webových stránkách OSŽ v uvedené problematice zveřejněno **128** souborů o celkové kapacitě cca **32,43 MB**.

Přehled smluvních advokátů a právníků OSŽ byl ESO OSŽ - ústředím pravidelně zpracováván a novelizován. Tento přehled byl průběžně aktualizován na webových stránkách OSŽ - www.osz.org (v „Právní poradně“ v sekci „Právní poradenství, ochrana a pomoc“ je umístěn aktuální přehled smluvních advokátů a právníků) a mj. byl zveřejněn i v čtrnáctideníku OSŽ Obzor (č. 1/2018, č. 13/2018, dne 8.1.2018, resp. 25.6.2018).

ESO OSŽ - ústředí metodicky řídilo a organizovalo činnost advokátů (průběžně téměř 25 AK) s důrazem na právní pomoc a ochranu členů OSŽ - účastníků MU.

Nadále přetrvává u členů OSŽ trend, že zaměstnanci i přes mnohá upozornění a doporučení **podepisují různé pracovněprávní a personální dokumenty**, aniž by se s jejich obsahem řádně seznámili, popřípadě si vzali čas na rozmyšlenou, pokud jim není obsah zcela jasný anebo s ním nesouhlasí. V těchto situacích se nelze spoléhat na sdělení vedoucích zaměstnanců zaměstnavatele, že se jedná o pouhou formální záležitost. U členů OSŽ stále není dostatečně vnímána odpovědnost za právní jednání v písemné formě (podpis), které je komplikovaně napadnutelné. Následně dochází k neřešitelným závěrům z hlediska pracovněprávního poradenství. Zaměstnanci, členové OSŽ by si měli uvědomit, že podpis jakékoliv písemnosti, zvláště pak dohody (zejména skončení pracovního poměru dohodou, změny pracovní smlouvy, protokolu o projednání náhrady škody podle ustanovení § 263 ZP, uznání závazku k náhradě škody a dohody o způsobu náhrady škody, dohody o odškodnění pracovního úrazu apod.) může mít do budoucnosti pro členy OSŽ negativní

důsledky. Tyto důsledky jsou mnohdy nevratné, nelze je vůbec změnit anebo je lze změnit pouze velice obtížně a zcela výjimečně.

V hodnoceném období byl v rámci poskytování právního poradenství a pomoci zjišťován fenomén, kdy zaměstnanci - členové OSŽ při řešení své pracovní situace (např. psychicky, fyzicky unaveni, zdravotní problémy, negativní pracovní podmínky apod.) sami, tzv. z vlastní iniciativy, dávají zaměstnavateli výpověď (zaměstnanci mají odpracováno i více jak 15 let). K tomuto nevhodnému postupu zaměstnanci přistupují zpravidla na doporučení vedoucích zaměstnanců zaměstnavatele (zejména středního managementu).

Na tyto skutečnosti ESO OSŽ - ústředí opakovaně upozorňovalo na webových stránkách a v čtrnáctideníku Obzor č. 3/2018, č. 22/2018 ze dne 5.2.2018, resp. 5.11.2018 - „Upozornění - doporučení“; „Nepodepisovat důležité písemné dokumenty bez konzultace!“

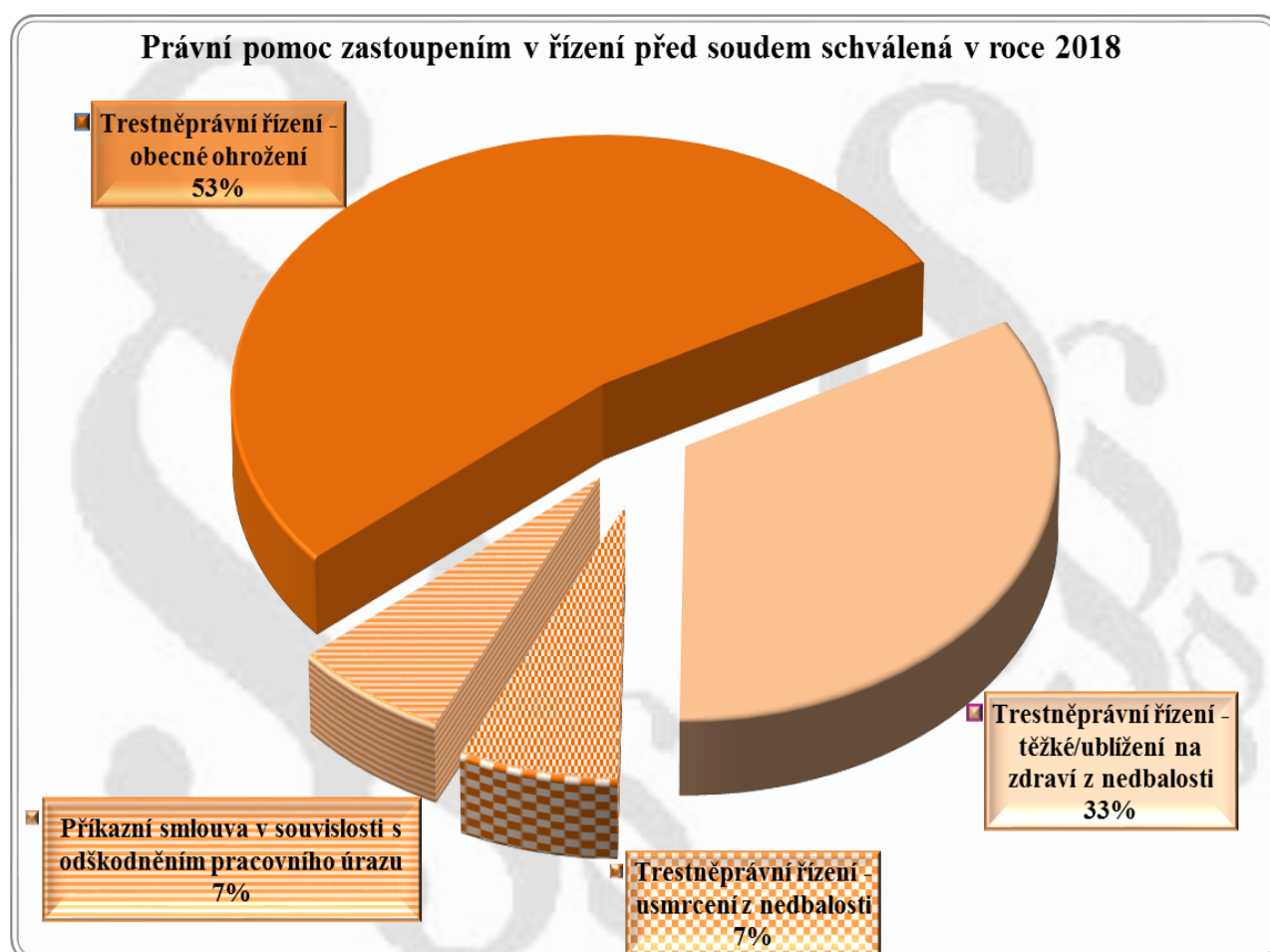
Dalším pokračujícím trendem dále zůstává, že při posouzení nároků členů OSŽ v pracovněprávní oblasti, odborné oddělení konstatuje porušení předpisů ze strany zaměstnavatele, ale **členové OSŽ** v obavách z možné ztráty zaměstnání nebo z možné diskriminace ze strany zaměstnavatele (přímá nebo nepřímá), **nechtějí a nepožadují řešit pracovněprávní spor**. Uplatnění svých nároků a zájmů členové OSŽ se nedožadují, ať již formou podnětu, požadavku, stížnosti, respektive soudní cestou.

Právní poradenství bezplatnou formou, je službou, kterou členové OSŽ velmi intenzivně využívají.

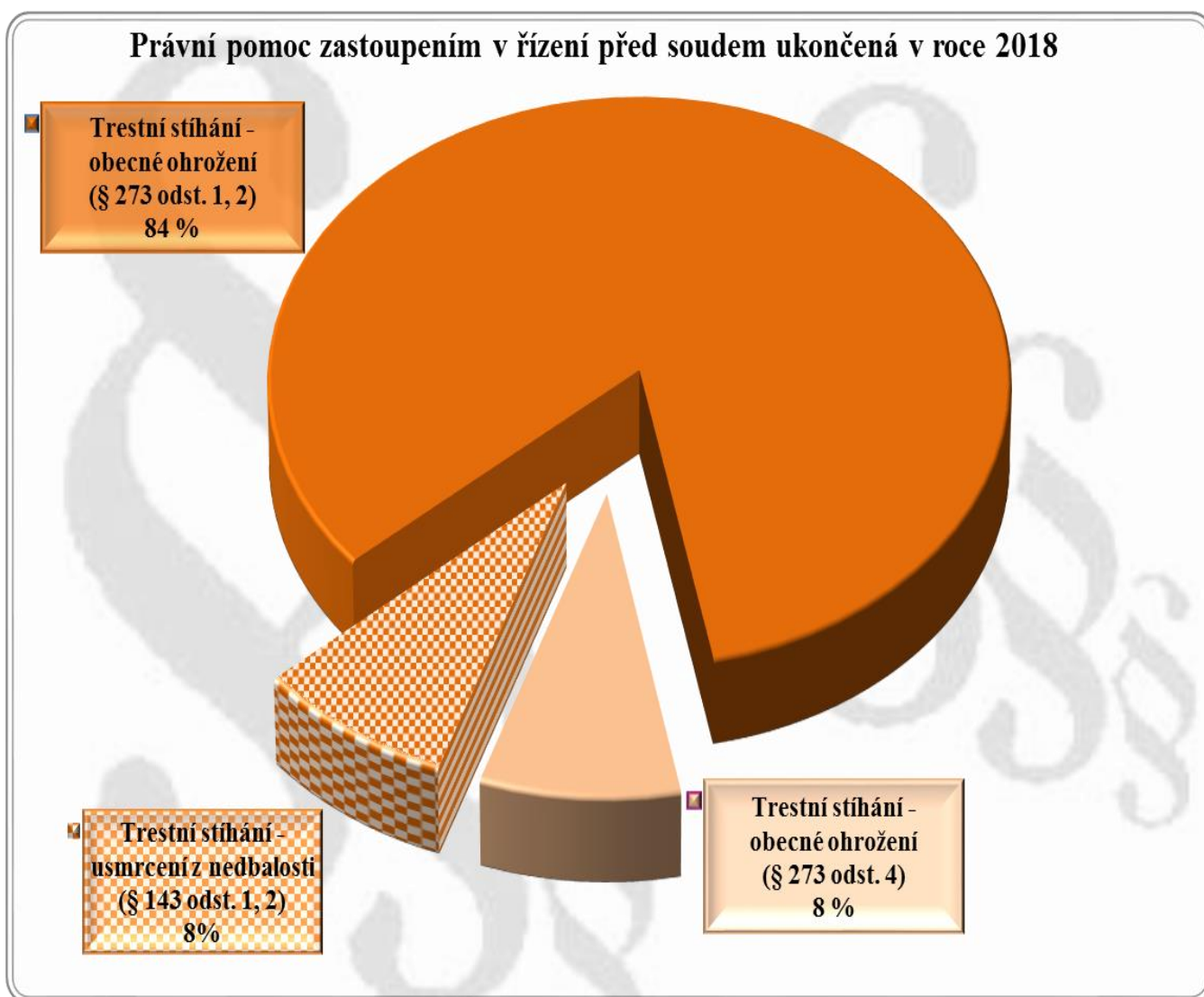
Z ekonomických a sociálních důvodů to je a bude často jediná možnost, kterou se může člen OSŽ domáhat svých právních nároků, chráněných a oprávněných zájmů.

Přes výše uvedené skutečnosti lze konstatovat, že v roce 2018 byly všechny žádosti o právní poradenství, jak členů OSŽ tak i funkcionářů OSŽ, kvalifikovaně a bez prodlení průběžně vyřizovány.

Právní pomoc zastoupením v řízení před soudem schválená v roce 2018			
Poř. číslo	problematika	počet případů	%
1.	Trestněprávní řízení - obecné ohrožení	8	53
2.	Trestněprávní řízení - těžké/ublížení na zdraví z nedbalosti	5	33
3.	Trestněprávní řízení - usmrcení z nedbalosti	1	7
4.	Příkazní smlouva v souvislosti s odškodněním pracovního úrazu	1	7
Celkem		15	100

Právní pomoc zastoupením v řízení před soudem ukončená v roce 2018			
Poř. číslo	problematika	počet případů	%
1.	Trestní stíhání - obecné ohrožení (§ 273 odst. 1, 2)	10	84
2.	Trestní stíhání - obecné ohrožení (§ 273 odst. 4)	1	8
3.	Trestní stíhání - usmrcení z nedbalosti (§ 143 odst. 1, 2)	1	8
Celkem		12	100

Právní poradenství v rámci OSŽ v roce 2018				
	telefonicky	osobně	písemně	celkem
Ekonomicko-sociální oddělení (ESO)	2 260	803	757	3 820
Oddělení BOZP	476	277	154	907
Hospodářsko-finanční oddělení (HFO)	532	129	0	661
Mezinárodní oddělení (MO)	295	53	6	354
Revizní komise OSŽ (RK OSŽ)	10	4	32	46
Republiková rada seniorů OSŽ (RRS OSŽ)	22	0	27	49
Uvolnění funkcionáři OSŽ (uvol. funk. OSŽ)	6 888	5 132	1 545	13 565
celkem	10 483	6 398	2 521	19 402

